

คุณาวุฒน์ : แนวปฏิบัติของผู้นำทางการเมืองเพื่อการพัฒนาประเทศไทย อย่างยั่งยืน*

KUNHAWAT: GUIDELINES FOR POLITICAL LEADERS FOR SUSTAINABLE
DEVELOPMENT OF THAILAND

อธิภัทร ไชยสร

Athiphat Chaisorn

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

Office of the Public Sector Development Commission

Corresponding Author E-mail: golfmew.gm@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีเป้าหมายในการศึกษาแนวปฏิบัติของผู้นำทางการเมืองเพื่อการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน คุณาวุฒน์ หรือคุณความดีเหล่านี้ ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ความสามารถทางการบริหารงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงด้านคุณธรรมและความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย โดยมีแนวทางการปฏิบัติสำคัญ คือ สร้างนโยบายเพื่ออนาคตด้วยการกำหนดแผนมุ่งพัฒนาประเทศให้ก้าวทันโลก สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน มุ่งเน้นสาธารณะประโยชน์ด้วยการให้ความสำคัญสูงสุดกับผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ยึดหลักความเท่าเทียมด้วยการสร้างสังคมที่ทุกคนมีโอกาสและสิทธิที่เท่าเทียมกัน เพียบพร้อมสามัคคีต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างความสามัคคีผ่านการกระทำที่เป็นรูปธรรม เพื่อหลอมรวมคุณลักษณะอันพึงประสงค์เหล่านี้ให้เป็นหนึ่งเดียว และสร้างแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้นำทางการเมืองด้วยหัวใจสำคัญ คือ คิดไกล ให้เป็น เน้นส่วนร่วม พัฒนามาตรฐาน เป็นกระบวนทัศน์ที่มุ่งผลานคุณสมบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรมเข้ากับความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน

คำสำคัญ: คุณาวุฒน์; แนวปฏิบัติ; ผู้นำทางการเมือง; การพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน

Abstract

This academic article aimed to explore the practices of political leaders for the sustainable development of Thailand. These virtues are not limited to administrative abilities, but also include morality and the ability to build relationships with others. Key practices include: Creating policies for the future by establishing a national development plan to keep pace with the world; Communicating constructively requires those who are capable of using communication as a tool to foster shared understanding; Focusing on public benefit by prioritizing the public's interests over personal gain; Adhering to the principle of equality by creating a society where everyone has equal opportunities and rights; and Exemplifying unity requires demonstrating a commitment to unity through concrete actions. To unify these desirable characteristics, a clear set of guidelines for political leaders has been developed. The core principle is Thinking far, being effective, emphasizing participation, and developing standards. This paradigm aims to integrate moral and ethical qualities with administrative capabilities to create stable and sustainable development.

Keywords: Kunhawat; Practices; Political Leaders; Sustainable National Development

บทนำ

ประเทศไทยที่ปัจจุบันกำลังเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัลทั้งสังคมภายในและภายนอก การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของสังคมยุคดิจิทัลส่งผลให้ประชาชนนั้นมีความคิด ความต้องการ การใช้ชีวิตนั้นเปลี่ยนไปจากเดิมเป็นอย่างมาก และจากการเปลี่ยนแปลงไปของ โลกยุคดิจิทัล ก็ยังส่งผลให้กระบวนการการทำงานนั้นเปลี่ยนไป สถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันของประเทศไทย ระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยเกิดภาวะวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศชาติ และประชาชนพลเมืองไทยเป็นอย่างมาก ทั้งผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความแตกแยกแบ่งฝ่ายของผู้คนในสังคม (บานชื่น นักการเรียน, 2565) สถานการณ์ปัจจุบันผู้นำทางการเมืองได้รับคำครหาในเรื่อง การขาดคุณธรรม และจริยธรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง อันมีสาเหตุหลักมาจากการขาดภาวะผู้นำของนายกรัฐมนตรี รวมไปถึงพฤติกรรมการประชดประชันผู้ที่มีความเห็นขัดแย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เล่ห์เหลี่ยมแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสำหรับตนเองและครอบครัว ซึ่งยังขาดวิธีการในการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสม เป็นเหตุทำให้ประเทศอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งของคนในสังคม โดยที่ปัจจุบันยังไม่สามารถจัดการได้ (Suksai, 2011)

การปกครองประเทศปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งคำว่า ผู้นำ กับผู้นำทางการเมือง เป็นสองคำที่หลายคนอาจใช้สลับกัน แต่จริง ๆ แล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แม้ว่าทั้งคู่จะมีเป้าหมายในการนำและจูงใจผู้คน แต่บริบทและหน้าที่ความรับผิดชอบนั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เนื่องจากผู้นำทางการเมืองเจาะจงเฉพาะผู้ที่มีอิทธิพลและมีบทบาทอำนาจในทางการเมือง ซึ่งได้รับเลือกมาเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อมาทำหน้าที่ในการกำหนดกลยุทธ์และสร้างกลไกต่าง ๆ ที่จะพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น แน่นอนว่าความดีของบุคคล โดยเฉพาะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครองที่ดี เพราะคุณธรรมของผู้นำเป็นรากฐานของการตัดสินใจที่ซื่อสัตย์และเป็นธรรม การปกครองที่ดีไม่ได้ขึ้นอยู่กับความดีของบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยทั้ง คุณธรรมของผู้นำ และระบบที่ดี ที่จะคอยกำกับและตรวจสอบการทำงานของพวกเขาด้วย หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไป การปกครองที่ดีก็จะเป็นไปได้ยาก เพลโตพูดถึงว่า ความดีเด่นของบุคคลต้องมีลักษณะ 3 อย่าง ประกอบด้วย ปัญญา กล้าหาญ และพัฒนา (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556)

คุณสมบัติของผู้นำทางการเมืองในปัจจุบันมีความซับซ้อนและหลากหลายกว่าในอดีต เนื่องจากต้องเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความท้าทายใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ผู้นำไม่ได้เป็นเพียงแค่ผู้สั่งการ แต่ต้องเป็นผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม บทบาทของผู้นำจึงเปลี่ยนไปอย่างมาก ผู้นำที่ดีต้องมีภาพในใจที่ชัดเจนว่าต้องการนำพาประเทศหรือสังคมไปในทิศทางใด ไม่ใช่แค่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผู้นำจึงเปรียบเสมือน ผู้รวมพลังให้สามารถทำงานได้จนสัมฤทธิ์ผล ซึ่งคุณลักษณะของการเป็นผู้นำทุกประเด็นที่คิดและทำต้องอยู่บนแนวคิดที่ว่า มองกว้าง คิดไกล และใฝ่สูง มองกว้าง คือ ไม่ใช่มองอยู่แค่องค์กรของตน ไม่ว่าอะไรที่เกี่ยวข้องมีผลส่งมาหรือมีอิทธิพลกระทบจากภายนอก จากคนพวกอื่น และกลุ่มอื่น จากปัญหาของโลก จากกระแสโลกาภิวัตน์ ต้องรู้ทั่วและรู้ทัน คิดไกล คือ คิดในเชิงเหตุปัจจัย ทั้งไปข้างหน้าและไปข้างหลัง (เรวัตร ชาติวิวิธิษฐ์, 2554) ผู้นำทางการเมืองจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล พร้อมปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา และมีวุฒิภาวะในการทำงาน รวมถึงการใช้ชีวิตส่วนตัวมีการศึกษาที่ดี คุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพที่ดีให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชน (อุไรวรรณ ธนสถิต, 2552) เน้นย้ำว่า ผู้นำต้องพร้อมรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความไม่เท่าเทียมกัน การมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะช่วยให้เกิดการใช้เทคโนโลยีและแนวคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหของประเทศได้อย่างตรงจุด (Hickmann et al., 2024)

ดังนั้น คุณาวัฒน์จึงเป็นคำที่แสดงให้เห็นแนวปฏิบัติของผู้นำทางการเมืองได้อย่างชัดเจน ด้วยการเป็นผู้นำทางการเมืองที่มีความเจริญด้วยความดี ผู้นำที่มีคุณสมบัติทั้งในด้านจริยธรรมและความสามารถควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้นำทางการเมืองต้องมุ่งพัฒนาด้านคุณธรรมโดยนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมือง และความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุข

ของประชาชนและสังคม เป็นผู้ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสังคมได้ ผู้นำประเภทนี้จะทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

การพัฒนาประเทศไทย

การเมืองและการพัฒนาประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยการเมืองที่ดีจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ในขณะที่การเมืองที่ขาดเสถียรภาพจะขัดขวางการพัฒนา การเมืองที่ดีควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารจัดการที่ดี และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมามุ่งเน้นทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่กันไป ปัญหาความยากจนลดลงและประชาชนเข้าถึงบริการทางสังคมและสาธารณสุขไปมากขึ้นเป็นปัจจัยจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตได้กว้างขวางมากขึ้น (วลัยพร ชินสร, 2565) จะเห็นได้ว่าการเมืองกับการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเสถียรภาพทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ด้วยเหตุที่กลุ่มธุรกิจได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ประกอบกับประชาชนได้รับการศึกษามากขึ้น จึงมีการจับตามองความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มธุรกิจและกลุ่มการเมืองว่าจะก่อให้เกิดการทุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการตรวจสอบ และนำเสนอข่าวจนสร้างความเชื่อให้แก่ประชาชนในสังคมได้อย่างกว้างขวางว่า กลุ่มการเมืองและกลุ่มธุรกิจทุกกลุ่มย่อมมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน (ศรียาชา เจริญพานิช, 2557)

กระบวนการพัฒนาประเทศไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพิจารณาสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เนื่องจากแผนดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยในแต่ละระยะของแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับจะมีแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาประเทศที่แตกต่างกันตามเวลาและสถานการณ์การกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ ดังนี้ 1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. การยึดหลักในการล้มแล้ว ลุกไว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างความสามารถใน 3 ระดับ คือ อยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน 3. มีเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการกำหนดทิศทางพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานหลักการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง 4. การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว โดยให้ความสำคัญกับ

การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

โดยต้องมุ่งเน้นเริ่มพัฒนาจากการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาประเทศ เนื่องจากระบบราชการเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ การให้บริการประชาชน และการรักษาเสถียรภาพของรัฐ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบด้วย 8 ประเด็น ได้แก่ 1. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งปรับปรุงการให้บริการภาครัฐให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเป็นมิตรมากขึ้น 2. ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายและการพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามเป้าหมาย 3. ภาครัฐมีขนาดเล็กคล่องเหมาะสมกับการดำเนินงานการปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดเหมาะสม ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น 4. ภาครัฐมีความทันสมัย นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน 5. บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และเป็นมืออาชีพ ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐยึดมั่นในหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6. ภาครัฐมีความโปร่งใส ส่งเสริมการทำงานที่โปร่งใสเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนตรวจสอบได้ และใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างจริงจัง 7. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ของสังคมและมีการปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง 8. กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค (ธนิกันต์ ศรีจันทร์ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2566)

บทบาทของผู้นำทางการเมือง

บุคคลที่มีบทบาทในการใช้อำนาจอธิปไตยเพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางของประเทศหรือท้องถิ่น โดยอาจเป็นผู้นำในฝ่ายการเมือง หรือข้าราชการประจำก็ได้ ความเป็นผู้นำทางการเมืองเกี่ยวข้องกับความสามารถในการโน้มน้าวและจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้นำทางการเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาภาครัฐ เพราะเป็นผู้กำหนดทิศทางนโยบาย และเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่เข้มแข็งจะสามารถนำพาองค์กรภาครัฐให้ปรับปรุงและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นได้ ผู้นำทางการเมืองมีหน้าที่หลายประการในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาครัฐให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ การใช้คุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ผู้นำทางการเมืองพึงนำไปใช้ และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไปดังนี้ (โชติ บดีรัฐ, 2558)

1. ความซื่อสัตย์ ซึ่งมีใช่เป็นการประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น แต่ต้องถูกต้องตามศีลธรรมด้วย ผู้นำทางการเมืองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชน

2. กฎหมาย ในฐานะที่กฎหมายเป็นเครื่องมือควบคุมที่อาจยังไม่สามารถอุดช่องโหว่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะกฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำของการประพฤติไว้เท่านั้น ผู้นำต้องแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ในการลงโทษผู้กระทำความผิดการทุจริตอย่างเสมอภาค โดยไม่มีข้อยกเว้น

3. ความเป็นธรรม บ้างว่า ความเป็นธรรมอยู่ที่กฎหมาย ถ้าทำถูกกฎหมายก็ถือว่าเป็นธรรม บ้างว่า ความเป็นธรรมอยู่ที่จิตสำนึกของผู้บริหาร บ้างก็ว่า ถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุด ถือว่าเป็นธรรมผมเห็นว่าความเป็นธรรมของการบริหาร

4. ประสิทธิภาพ ในการบริหารงานมักถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรม สามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรม การทำให้ระบบราชการทำงานได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และคุ้มค่า เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ

5. ความโปร่งใส การที่ภาครัฐต้องเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชน ด้วยการเปิดเผยข้อมูลการทำงานของภาครัฐให้ประชาชนรับรู้และตรวจสอบได้ รวมถึงเป็นผู้สร้างและรักษาระบบที่โปร่งใสในภาครัฐ ความโปร่งใสไม่ใช่แค่การเปิดเผยข้อมูล แต่ยังต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลด้วย

6. ความมั่นคงของรัฐ ผู้นำต้องมีแนวทางในการจัดการกับความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมอย่างสันติและมีเหตุผล ต้องมีนโยบายที่ครอบคลุมและยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาและดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่สร้างความมั่นคงให้กับประเทศเพื่อลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ

7. ค่านิยม คนไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความร่ำรวยและชื่อเสียง เกียรติยศและฐานะมาก ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามักจะนิยมยกย่องคนมีฐานะที่ดีและชื่อเสียงทางสังคมว่าเป็นคนดี น่าเคารพนับถือ โดยไม่สนใจความเป็นมาที่แท้จริง ดังนั้นผู้นำควรปลูกฝังค่านิยมด้านความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบให้แก่ข้าราชการและประชาชน เพื่อให้เกิดค่านิยมที่เป็นไปด้วยคุณธรรมและประสิทธิภาพ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า บทบาทของผู้นำทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศอย่างแยกไม่ออก ผู้นำที่ประสบความสำเร็จคือผู้นำที่มีความสามารถในการสร้างสมดุลระหว่างบทบาทเหล่านี้ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างแท้จริง ซึ่งผู้นำต้องมีความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันและมองเห็นภาพอนาคตที่ต้องการ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติด้วยหลักคุณธรรมต้องสร้างระบบที่โปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานได้ พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ

คุณธรรมเพื่อสร้างความเจริญ

คุณธรรมเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเจริญที่ยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นความเจริญในระดับบุคคล องค์กร หรือประเทศชาติ เพราะคุณธรรมช่วยหล่อหลอมให้คนในสังคมอยู่ร่วมกัน

อย่างสงบสุขและมีทิศทางที่ถูกต้อง การขาดคุณธรรมอาจนำไปสู่ปัญหามากมาย เช่น การทุจริต ความขัดแย้ง และความไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา การนำคุณธรรมมาใช้เพื่อสร้างความเจริญนั้นต้องอาศัยหลักการสำคัญหลายประการ หลักธรรมเพื่อสร้างความเจริญที่ยั่งยืนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำทางการเมืองในการนำพาประเทศและสังคมให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง โดยเฉพาะหลักสังคหัตถุ เป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน หลักธรรมสำหรับสั่งสอนสังคมเพื่อให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่มีความสุข ดังนี้

1. ทาน การให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่น ถือเป็นหลักสำคัญเบื้องต้นเพราะการผูกใจกันนั้นต้องอาศัยหรือใช้การให้เป็นเบื้องต้น การให้เป็นการแสดงออกของไมตรีจิตของผู้ให้ ผู้รับย่อมพอใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กันนั้นเป็นความอบอุ่นของชีวิต

2. ปิยวาจา การเจรจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน เป็นหลักปฏิบัติที่มีความสำคัญรองลงมา เพราะการให้อย่างเดียวยังไม่พอต่อการยึดเหนี่ยวน้ำใจ จึงต้องใช้คำพูดที่ไพเราะช่วยยึดเหนี่ยวอีกด้วย อย่างพูดหยาบ ผรุสวาท ให้ใช้คำพูดที่ไพเราะต่อกัน

3. อตถจริยา ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมจะทำให้เป็นคนน่ารัก น่านับถือ หมายความว่า เมื่อได้รับการร้องขอ หรือต้องการความช่วยเหลือด้วยกัน ทำเอื้อเฟื้อช่วยทำธุรกรรมงานของผู้อื่น เมื่อได้รับการร้องขอ หรือต้องการความช่วยเหลือ

4. สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือทำตัวให้เข้ากันได้ เสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัวร่วมสุขร่วมทุกข์กัน (สิริวัฒน์ ศรีเครือดง, 2551)

จะเห็นได้ว่า คุณธรรมเพื่อสร้างความเจริญ หลักธรรมที่ช่วยให้ผู้นำสามารถบริหารบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงประชาชนได้อย่างแท้จริง คือ การยึดถือและนำหลักสังคหัตถุ 4 มาใช้เพื่อสร้างความสามัคคี ความไว้วางใจ และการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางในการปฏิบัติของผู้นำทางการเมืองที่จะต้องเข้ามาทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและสงบสุข ประกอบด้วย 1. ทาน คือ การเสียสละด้วยการสร้างโอกาสและมอบสิทธิประโยชน์ที่เท่าเทียมกันแก่ประชาชนทุกคน 2. ปิยวาจา คือ การสื่อสารที่มีความชัดเจนและสร้างสรรค์ที่สามารถชี้แนะแนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม 3. อตถจริยา คือ การทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ผู้นำที่ดีต้องทุ่มเทกายใจในการแก้ไขปัญหาของประเทศอย่างจริงจัง 4. สมานัตตตา คือ การไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

คุณาวัณณ : แนวปฏิบัติของผู้นำทางการเมือง

คุณสมบัติและคุณลักษณะที่พึงมีที่ผู้นำควรมี เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและนำพาองค์กรหรือประเทศชาติไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน คุณาวัณณหรือคุณความดีเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ความสามารถทางสติปัญญาหรือการบริหารงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงด้านจริยธรรม คุณธรรม และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. สร้างนโยบายเพื่ออนาคต ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมองเห็นความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่จะสร้างนโยบายที่มุ่งพัฒนาประเทศให้ก้าวทันโลกและรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างยั่งยืน การเป็นผู้นำที่ดีต้องรู้จักที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตัวถ้าที่จะตัดสินใจในเรื่องที่ยากลำบาก และไม่กลัวที่จะริเริ่มนโยบายใหม่ ๆ ที่อาจไม่เป็นที่นิยมในระยะสั้น โดยพิจารณาความคุ้มค่าที่ไม่ได้เน้นแค่การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่ยังคำนึงถึงมิติด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นแนวทางที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น

2. สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน สร้างความเชื่อมั่น และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ประชาชน โดยไม่ได้จำกัดอยู่แค่การพูดในที่สาธารณะ แต่ยังรวมถึงการใช้สื่อทุกรูปแบบเพื่อเชื่อมโยงกับผู้คนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องตั้งอยู่บนข้อมูลที่มีความจริงใจและความน่าเชื่อถือ ผู้นำต้องพูดในสิ่งที่สามารถทำได้และทำในสิ่งที่พูดจะช่วยสร้างความไว้วางใจจากประชาชน การสื่อสารแบบทางเดียวไม่เพียงพออีกต่อไป ผู้นำต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องสามารถใช้คำพูดที่สร้างสรรค์เพื่อปลุกกระตุ้นให้ประชาชนเห็นคุณค่าของตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม พร้อมทั้งเป็นเครื่องมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคมที่มีความเห็นที่แตกต่างกัน

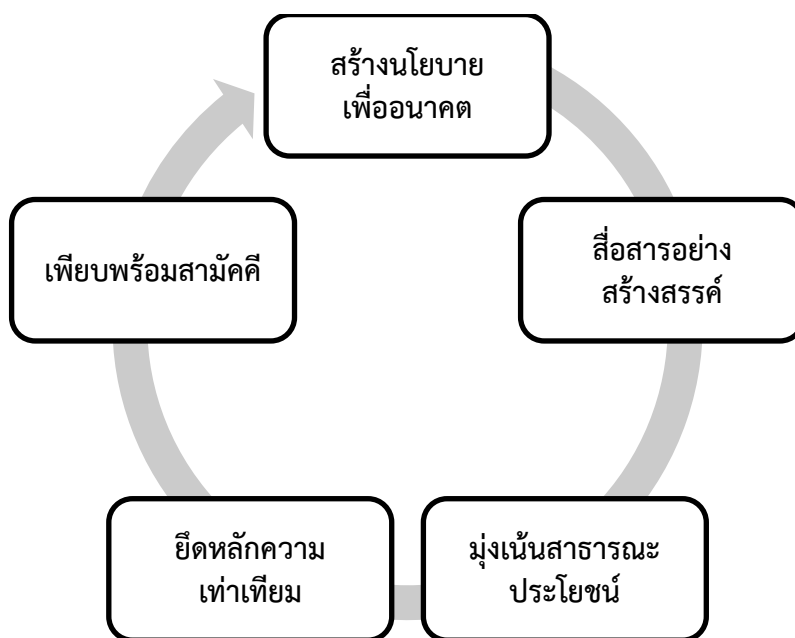
3. มุ่งเน้นสาธารณประโยชน์ ผู้นำให้ความสำคัญสูงสุดกับผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติโดยรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง การกระทำทุกอย่างของผู้นำเหล่านี้จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความเจริญก้าวหน้า ความเป็นอยู่ที่ดี และความมั่นคงให้กับสังคมโดยรวม โดยเน้นความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการทำงานพร้อมที่จะเสียสละความสุขส่วนตนหรือแม้กระทั่งผลประโยชน์ทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชันหรือใช้อำนาจเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้นำที่มุ่งเน้นสาธารณประโยชน์จะแสดงออกผ่านการทำงานที่เป็นรูปธรรมด้วยการทำความเข้าใจและรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างแท้จริง และนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย

4. ยึดหลักความเท่าเทียม ผู้นำทางการเมืองที่ยึดหลักความเท่าเทียมคือผู้นำที่มุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมที่ทุกคนมีโอกาสและสิทธิที่เท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกด้วยสถานะทางเศรษฐกิจชาติพันธุ์ เพศ หรือความเชื่อ การดำเนินนโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติของสังคม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้เสียงของคนทุกกลุ่มถูกนำไปพิจารณาในการกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะการให้ความสำคัญด้วยการสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสาธารณะ ทำให้การรักษาพยาบาลและสาธารณูปโภคให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคนในสังคม การยึดมั่นในหลักความเท่าเทียม

ของผู้นำทางการเมืองไม่เพียงแต่ช่วยให้สังคมมีความเป็นธรรมมากขึ้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความปรองดองและความสามัคคีในชาติอีกด้วย

5. เพียบพร้อมสามัคคี ผู้นำที่สามารถรวมพลังของผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายเข้าไว้ด้วยกันได้ พวกเขาไม่ได้เน้นแค่การบริหารจัดการเชิงนโยบาย แต่ยังมุ่งสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วม เพื่อให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชาติและพร้อมที่จะร่วมกันพัฒนาประเทศไปข้างหน้า ไม่ใช่แค่การเป็นผู้นำทางการเมืองเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณด้วยการสร้างแรงบันดาลใจและเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน ผู้นำต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างความสามัคคีผ่านการกระทำที่เป็นรูปธรรม เช่น หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่สร้างความแตกแยกหรือการแบ่งฝ่ายทางการเมือง และสร้างวิสัยทัศน์ที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของร่วมกันได้

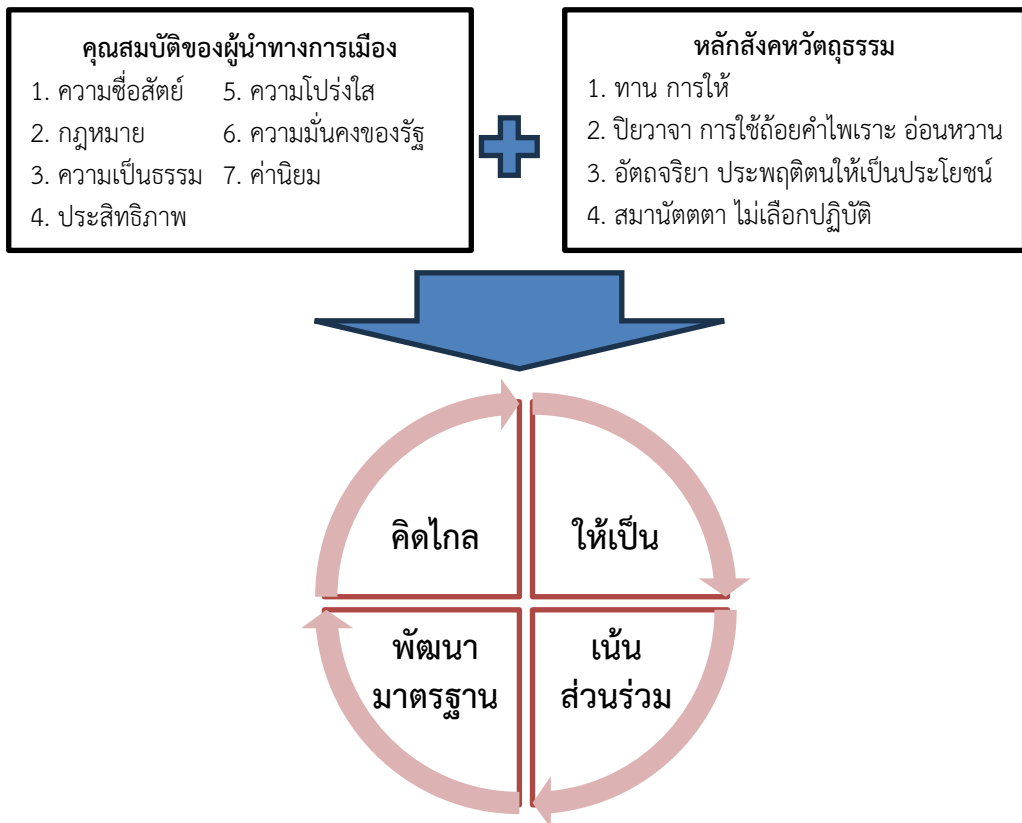

ภาพที่ 1 คุณาวัดน์ : แนวปฏิบัติของผู้นำทางการเมือง

สรุปได้ว่า คุณาวัดน์ที่มีความหมายถึงคุณธรรมและคุณสมบัติที่สำคัญซึ่งผู้นำควรมีเพื่อนำพาประเทศไปสู่ความเจริญอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการปฏิบัติคือ สร้างนโยบายเพื่ออนาคตด้วยการกำหนดแผนมุ่งพัฒนาประเทศให้ก้าวทันโลกและรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ประชาชน มุ่งเน้นสาธารณประโยชน์ด้วยการให้ความสำคัญสูงสุดกับผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ยึดหลักความเท่าเทียมด้วยการสร้างสังคมที่ทุกคนมีโอกาสและสิทธิที่เท่าเทียมกัน เพียบพร้อมสามัคคีต้องแสดงให้เห็นถึง

ความมุ่งมั่นในการสร้างความสามัคคีผ่านการกระทำที่เป็นรูปธรรม ดังนั้น การมีคุณาวัตนที่เพียบพร้อมในทุกมิติจะช่วยให้ผู้นำทางการเมืองสามารถสร้างความเจริญที่มั่นคงและยั่งยืนให้กับประเทศได้อย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 2 จากการวิเคราะห์ การผสมผสานระหว่างคุณสมบัติของผู้นำทางการเมืองและหลักสังคหวัตถุธรรมทำให้เห็นถึงหัวใจสำคัญในการทำหน้าที่ของผู้นำทางการเมือง แสดงให้เห็นการบรรจบกันของความพลิกผันทางจิตใจและวิกฤตศรัทธาในคุณธรรมของผู้นำ ทำให้เกิดความจำเป็นในการนิยามผู้นำทางการเมืองขึ้นใหม่ โดยต้องก้าวข้ามบทบาทของผู้บริหารที่มีอำนาจตามตำแหน่งไปสู่การเป็นรัฐบุรุษผู้สร้างแรงบันดาลใจ เพื่อหลอมรวมคุณลักษณะอันพึงประสงค์เหล่านี้ให้เป็นหนึ่งเดียว และสร้างแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้นำทาง

การเมือง จึงสรุปกรอบหรือหัวใจของการยึดถือเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของผู้นำทางการเมืองที่จะแสดงถึงการมีคุณาวัจน์ ได้ดังนี้

คิดไกล ผู้นำทางการเมืองต้องมีวิสัยทัศน์ระยะยาว มองเห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ การกำหนดนโยบายต้องไม่เพียงตอบโจทย์ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ต้องวางรากฐานสำหรับอนาคต การคิดเชิงยุทธศาสตร์ช่วยลดความเสี่ยงและสร้างความพร้อมต่อวิกฤตที่อาจเกิดขึ้น ผู้นำควรเชื่อมโยงแผนพัฒนาประเทศกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อมีการคิดไกล จะทำให้การพัฒนาต่อเนื่องและไม่สะดุดตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่งผลให้ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม จึงถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ให้เป็น ผู้นำที่แท้จริง รัฐบาล บทบาท และความรับผิดชอบต่อประชาชนผู้นำต้องมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาดและยุติธรรม การให้เป็นยังสื่อถึงการงานบนหลักคุณธรรม ความโปร่งใส และการเสียสละ ผู้นำที่มีความเป็นมืออาชีพจะสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่ประชาชน การยืนหยัดเพื่อประโยชน์สาธารณะมากกว่าผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มทำให้การเมืองเป็นที่พึงพิงของสังคมได้จริงจึงเป็นรูปแบบการปฏิบัติที่สะท้อนคุณภาพผู้นำที่ดี

เน้นส่วนร่วม การเมืองที่ยั่งยืนต้องมีการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ผู้นำต้องสร้างกลไกประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เช่น เวทีสาธารณะ และการรับฟังความคิดเห็นเมื่อประชาชนมีส่วนร่วม จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกับการพัฒนาประเทศ สิ่งนี้ช่วยลดความขัดแย้งทางสังคม และเพิ่มความไว้วางใจในผู้นำนโยบายที่เกิดจากการมีส่วนร่วมมักตรงกับความต้องการจริงของประชาชนเป็นการสร้างพลังร่วมที่ขับเคลื่อนประเทศได้อย่างมั่นคง และสร้างความต่อเนื่องของนโยบายไม่ว่ารัฐบาลจะเปลี่ยนไป

พัฒนามาตรฐาน ผู้นำต้องยกระดับมาตรฐานการทำงานทางการเมืองให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ การกำหนดมาตรฐานช่วยให้เกิดความชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ ผู้นำควรผลักดันการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพมาตรฐานที่สูงขึ้นยังช่วยลดปัญหาทุจริตและการใช้อำนาจในทางมิชอบ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา บริการสาธารณะ และการบริหารจัดการ เป็นแนวทางที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม นี่คือนัยของการทำหน้าที่ของผู้นำที่จะช่วยสร้างให้เกิดการเมืองและการพัฒนาที่มั่นคงยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร เจริญนาวัจน์. (2556). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- โชติ บดีรัฐ. (2558). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงภายใต้ความขัดแย้งทางการเมือง. *Rajabhat Journal of Sciences Humanities and Social Sciences*, 16(1), 20-31.

- ธนิกานต์ ศรีจันทร์ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2566). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีกับการพัฒนาประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 8(1), 413-435.
- บานชื่น นักการเรียน. (2565). รูปแบบภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 6(1), 85-100.
- เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์. (2554). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: อิน เฮาส์โนวเลจ.
- วลัยพร ชินสร. (2565). นโยบายการพัฒนาประเทศที่ส่งผลต่อช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบทและการอพยพย้ายถิ่น. *วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 451-464.
- ศรีราชา เจริญพานิช. (2557). *พัฒนาการของประชาธิปไตยแบบไทย ๆ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิริวัฒน์ ศรีเครือดง. (2551). *การสร้างมนุษย์สัมพันธ์ตามแนวพระพุทธศาสนา : หลักธรรมสำหรับสั่งสอนสังคม 20 ปี*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ ธนสถิต. (2552). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 7(3), 49-75.
- Hickmann, T. et al. (2024). Scoping Article: Research Frontiers on The Governance of The Sustainable Development Goals. *Global Sustainability*, 7, e7, 1-12.
- Suksai, P. (2011). *Thai Political Conflict Management 2004-2010*. Bangkok: Conflict Management Club of Thailand.

